

Op de bonnefooi door Frankrijk

Esther Verhoef op social media:

 @auteurestherverhoef

 @estherverhoefinsta

 @estherverhoef

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte
te blijven van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos
uitgevers via www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

ESTHER
Verhoef

Op de bonnefooi door Frankrijk

& een spannend Frankrijk-verhaal

ambo | anthos

Amsterdam

ISBN 978 90 263 6198 2

© 2022 Esther Verhoef

Omslag en binnenwerkontwerp Margo Togni
Illustraties omslag en binnenwerk Lotte Dijkstra
Foto auteur Berry Verhoef

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Bonnefooi

Frans leenwoord.

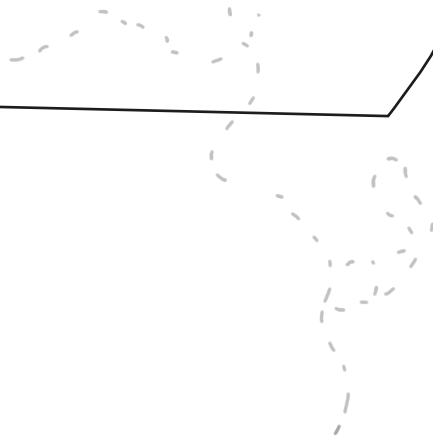
Het gebruik werd in de betekenis 'op goed geluk'
voor het eerst gevonden in 1863.

Afkomstig van het Franse *bonne foi*, wat 'goed
vertrouwen' betekent, mogelijk ook beïnvloed
door *bonne voie*: goede weg.

Op de bonnefooi

Op goed geluk, in goed vertrouwen,
zonder gebruikelijke voorbereiding.

Frans: à la *bonne foi*.

Wat eraan voorafging...

In 2019 deed ik mee aan het NTR-programma *Verborgene Verleden*, waarin bekende Nederlanders met hulp van genealogen op zoek gaan naar hun familiegeschiedenis. Ik hoopte dat we een schrijver in de familielijn zouden tegenkomen, zodat ik eindelijk zou weten ‘van wie ik het heb’. Ik heb het namelijk niet van mijn ouders of grootouders, en ook niet van mijn overgrootouders, die ik bijna allemaal nog heb gekend. ‘Het’ is de drang om te schrijven, elke dag, al vanaf het moment dat ik schrijven kon, en misschien al wel eerder. Mijn moeder vertelde me dat ik op vierjarige leeftijd briefjes volkrabbelde en ze onder haar neus schoof met de vraag: ‘Mam, wat staat daar?’

Een schrijver werd er niet gevonden door de genealogen van dienst. Er werd zelfs niemand gevonden met een creatief beroep. Wel mensen die op een creatieve manier in hun levensonderhoud moesten voorzien. Rondtrekkend volk dat paraplu's verkocht of langs de deuren ging met textiel. Er dook een straatarme violiste op en een

dissidente soldaat die heeft gevochten voor Napoleon, en er kwam veel informatie uit gevangenisregisters. Eén voormoeder bracht haar zoon in het open veld achter een boerenschuur ter wereld, vele kilometers verwijderd van haar woonplaats.

Maar het was niet alleen maar kommer en kwel: in de lijn werd ook een (invloed)rijke kamerling van Franse komaf gevonden. Helaas raakte hij zijn hectares land, bezittingen en privileges kwijt tijdens de Reformatie.

Nakomelingen van deze waaier aan kleurrijke, door het leven ploeterende types, veelal van Frans of Belgisch bloed, wisten via omzwervingen Noord-Brabant te bereiken, en de generaties erna bleven in en rond de Brabantse hoofdstad wonen.

Van wie ik de drang tot schrijven heb zal een mysterie blijven, maar ik leerde wel iets anders: een vaste woon- of verblijfplaats was voor een flink deel van mijn voorouders geen gegeven. Zij trokken, niet uit weelde, van dorp naar dorp en van karwei naar karwei, en ik heb begrepen dat dat niet ongevaarlijk is geweest. Bovendien werden zij zelden met open armen ontvangen in de plaatsen die onderweg werden aangedaan. Vreemdelingen moet je wantrouwen, dat is nu eenmaal een universeel gegeven.

Wat dit te maken heeft met zwerven door Frankrijk? Ik heb door research voor een eerder project (*Labyrint – De*

verhalen) geleerd dat je voorouders je via hun genen niet alleen eigenschappen meegeven als oogkleur of de aanleg om, bijvoorbeeld, goed te kunnen leren. Tot op zekere hoogte kunnen zij ook informatie doorgeven die tijdens het leven is opgedaan – informatie die het nageslacht in soortgelijke omstandigheden zal kunnen helpen om te overleven (mocht je dit interessant vinden, googel dan eens op ‘epigenetica’).

Zoals het schrijven bij mij heel natuurlijk kwam en komt, zo vanzelfsprekend was er ook altijd een aversie tegen kamperen. Vakantie vieren in een tent was nooit iets voor mij, zelfs in een caravan of camper kreeg je me niet. Waarom zou je daarin willen slapen als je een echt huis tot je beschikking hebt, met stenen muren, een douche en een vaatwasser? Of in een hotel kunt overnachten waar alles voor je uit, en achter je aan, wordt gewassen en gepoetst? Het is bovendien gewoon eng, kamperen. Gevaarlijk. Zo’n caravandeurtje stelt niets voor en een tentdoek snijd je zó open.

Ik weet niet of het komt door het schrijven van thrillers dat ik overal gevaar zie of dat ik juist thrillers ben gaan schrijven omdat ik nu eenmaal overal gevaar zie. Maar ik ben geneigd te geloven dat mijn voorouders me op cel-niveau toeroepen: *er gaat niets boven een huis van steen!*

Die antikampeerhouding was nooit een punt, want mijn ouders waren geen kampeers; zij spaarden door voor

hotelvakanties. Pas toen ik Berry leerde kennen werd het lastig. Hij was het gewend om elke zomer met de hele familie in een volgepakte Ford Taunus naar het zuiden af te reizen. Berry koesterde de mooiste jeugdherinneringen aan zijn campingavonturen en die vreugde wilde hij met mij delen. En ik, nog geen twintig, stapte over mijn sceptis heen en ging met hem mee naar het Gardameer. Een muggeninvasie, hagelstenen zo groot als golfballen, een tent met een totaalruptuur en (dus) drijfnatte slaapzakken kortten dat avontuur in tot drieënhalve overnachting.

En daar is het drieëndertig jaar lang bij gebleven.

Ergens halverwege die periode emigreerden we met onze kinderen van toen drie, vijf en acht naar de Franse Dordogne, waar we een ruïne van een eeuwenoude wijnboerderij hebben opgeknapt en vier jaar met enorm veel plezier hebben gewoond. De zomers brachten we ook daarna nog door in onze Franse boerderij, en nog steeds zijn we er zo vaak als het kan.

Op een gegeven moment waren Berry en ik absoluut meester in het zo efficiënt mogelijk van Brabant naar de Dordogne rijden, en vice versa. Het werd een sport. We wisten op welke plekken, op welke dagen en tijdens welke uren het druk was op die meer dan duizend kilometer lange route, en ook waar we de schoonste wc's en de beste koffie konden vinden.

Reizen met jonge kinderen is sowieso een hele onderneming. Als je dat niet goed managet sta je om het uur ergens in een snelwegberm vlak naast het voorbijrazende verkeer een koter te ondersteunen die de plas niet kan ophouden. Ook daarvan leerden we. De kinderen kregen niet eerder dan een halfuurtje vóór de-stop-met-de-schone-toiletten hun drinkflessen aangereikt. En zo ging dat, met lichte aanpassingen, bijna twintig jaar lang. Met en zonder pony's, vriendjes, hamsters, fietsen, opa's en oma's (tantes, neefjes, nichtjes), honden, scooters en kippen. We konden het dromen: de péage, de tolpoortjes, de sluiproutes langs de périphérique, de exacte locaties van de flitspalen bij Limoges (al bleven die lang een mysterie). En we waren pas tevreden als we de reis in minder dan tien uur hadden weten af te leggen. Tussen de Dordogne en Brabant lag Parijs ♥ en voor de rest tolwegen. Hop, hop, en weer door!

Zoveel jaar later vlogen de kinderen een voor een uit, en restte ons het empty nest en hondjes Mel en Saar. Dus reden Berry en ik dat uitgesleten traject nu met de honden. Nog steeds in dezelfde auto, trouwens (shout-out voor Volvo!).

Vorig jaar zomer begon de motor voor het eerst kuren te vertonen. De monteur in ons Franse dorpje hielp ons uit de brand, maar we waren nog geen twee uurtjes onderweg naar Nederland toen de auto terugviel in een soort

veiligheidsstand. Hij vertikte het om harder te rijden dan tachtig, gevaarlijk langzaam op een weg waar je honderdertig mag. We overlegden: een garage zoeken, de ANWB bellen? Het was zondag, dus het werd hoe dan ook een overnachting. Ik zocht informatie bij elkaar op internet en aan de hand daarvan besloten we de snelweg achter ons te laten en binnendoor verder te rijden.

En daar vielen we van de ene verbazing in de andere. In een van de plaatsjes waar we doorheen reden stond een kerk met een toren van bladgoud, verderop waren vele kilometers lang alleen maar uitgestrekte graanvelden en in de spreekwoordelijke middle of nowhere stuitte we ineens op een enorme fabriek (herstel: 'atelier') die van het luxe modehuis Louis Vuitton bleek te zijn. We stopten bij een karrenspoor om de honden uit te laten, maakten een praatje met een boer, moedigden een peloton wielrenners aan en plukten handenvol wilde bramen aan de rand van een veld. Dat was nog eens wat anders dan een plastic bakje fruit uit de koeling van een tankstation.

Het allermooiste, het leven zelf,
daar zoefden we ziende blind aan voorbij.

Naïef misschien, maar die zo-gauw-mogelijk-van-A-naar-B-mentaliteit was er behoorlijk ingesleten. We raakten er niet over uitgepraat: de natuur, de schattige dorpjes, de mensen, alles was leuk. Er leek geen einde te komen aan de explosie van bezienswaardigheden: watermolens, Romeinse opgravingen, bospercelen met scharrelvarkens, wijnproeverijen... Tel daar het getjirp van de krekels, de zinderende hitte en de geur van hooi en warme aarde bij op en we waanden ons God in Frankrijk.

En daar waren we dan al die jaren langs gejakkerd, het kroost op de achterbank. We voelden ons bijna schuldig. Al die leuke ervaringen die we de kinderen met onze efficiëntie hebben ontnomen. Ze hebben naar sprookjes en muziek geluisterd, spelletjes gespeeld en vierkante oogjes gekregen van de dvd's, maar het allermooiste, het leven zelf, daar zoefden we ziende blind aan voorbij.

'We moeten dit vaker doen,' zei ik enthousiast tegen Berry. 'Een beetje rondzwerven door Frankrijk. Op de bonnefooi. Gewoon met de auto en de hondjes, zoals nu, en dan 's nachts slapen in een chambre d'hôte of zo.'

Rondtrekken in een camperbus was
voor andersoortige mensen.
Niet voor mij.

Berry, die nooit echt kan stilzitten, was toen al een poos met onze oudste dochter bezig een oude werkbus tot camper om te bouwen. Daarvoor gebruikten ze materialen die Berry in de loop van de jaren in zijn rommelschuur had verzameld. Een binnendeur, vloerplanken, een spoelbakje, mdf-platen, schakelaars, een keukentafel. Er werden ook dingen gekocht: zonnepanelen voor op het dak, feestelijke ledstrips voor boven het vaste bed, een wc'tje,

een buitendouche en nog meer moois. Dit ‘moois’ bedoel ik ironisch, want dit was een vader-dochterding waar ik me graag verre van hield. Op mijn hoofd zat nog geen halve haar die erover peinsde om in die bus te kruipen. Rondtrekken in een camperbus was voor andersoortige mensen.

Niet voor mij.

Totdat de Volvo, moe van het jakkeren, ons eenvoudigweg dwong om op een heel andere manier te reizen. En om daarmee op een andere manier te kijken en te ervaren.

Eenmaal thuis begon Berry op me in te praten. ‘In de meeste chambre d’hôtes zijn honden niet welkom. Of alleen één hond, geen twee.’ ‘We hebben ons eigen toilet in de camper, en als we onderweg een fijne plek tegenkomen kunnen we daar blijven, want met die zonnepanelen zijn we zelfvoorzienend...’ ‘We kunnen het toch een paar dagen proberen? Als je het niks vindt, zijn we zo weer thuis.’

Het idee schoot wortel, begon in me te leven, en de voorouderlijke stemmen verstomden, de een na de ander. En op een dag stapten Berry en ik met de honden in de camperbus, het avontuur tegemoet.

Vanzelfsprekend ging de laptop mee.

Ce||Les

Celles, deelgemeente van de gemeente Houyet, een plaatsje in de Belgische Ardennen. Daar vlakbij ligt onze eerste stopplek. ‘Mooi uitzicht op het dorpje in het dal. Vlakke ondergrond, schaduw, rustig. Vijf sterren.’ We lezen het in de camperapp die Berry en ik vanochtend op onze telefoon hebben geïnstalleerd. Die app wordt gebruikt door mensen die met een camper op de bonnefooi door Europa trekken. Mensen bij wie wij sinds vandaag horen.

Reikhalzend dwalen we door de heuvels, over stenen bruggetjes en langs dichte bossen. Ik voel me opgetogen en onrustig tegelijkertijd. We lunchen zo meteen hier in de Ardennen, maar waar we vanavond zullen overnachten weet ik niet. We zullen in elk geval in de hoogslaper liggen die achterin de hele breedte van de bus in beslag neemt, en waar je – toegegeven, niet heel handig – via het aanrechtje in moet klimmen.

Op de vijfsterrenstopplek aangekomen zie ik geen bordjes en is er geen hefboom. Het is gewoon een grasstrook

Camperapp

Er bestaan verschillende camperapps die handig zijn (misschien zelfs onmisbaar) als je zonder plan door Europa trekt.

In de apps vind je plaatsen waar je kunt overnachten, pauzeren of parkeren, hoe het er daar uitziet en welke voorzieningen er zijn. Ook staan vaak de serviceplaatsen aangegeven, waar je terecht kunt om te wassen, water te tanken of je vuile water veilig te lozen.

Diverse apps kennen een actieve community die steeds nieuwe ontdekkingen en ervaringen toevoegt, zodat de informatie up-to-date is.

Googel simpelweg op 'camperapp' en je komt ze allemaal tegen.

aan een landweggetje. Een rij majestueuze lindes ver-
raadt dat hier ooit een voornaam gebouw heeft gestaan.

We parkeren in het gras onder de bomen. Na het ge-
bulder van de motor en het constante gekraak van het
dashboard overvalt de stilte ons. Berry opent de achter-
portieren en haalt strandstoelen en een klaptafeltje uit
de 'garage' – een ruimte onder ons bed. Ik schuif de zij-
deur open en pak toast en smeersels uit het koelkastje.
En wijn, want het is per slot van rekening vakantie.

De bovenkastjes kunnen pas open als ik de hand-
grepen verlos van de strakgespannen snelbinders. Tijn-
dens een proefrit bleken bij elke hobbel de deurtjes open
te klappen en de laden met veel herrie open en dicht te
schuiven. De snelbinders verhelpen dat prima. Dit is
nou eenmaal geen luxe kant-en-klare camper, maar een
spartaans ogend werkpaard, met de belettering van het
bouwbedrijf waarvan hij ooit was nog zichtbaar in de lak.

*Bij elke hobbel klappen de kastdeurtjes open
en schuiven de laden open en dicht.*

De honden springen eruit, dolblij met vaste grond on-
der de poten. Berry laat ze plassen, en dan zoeken we
de schaduw van de lindes op. We smeren een toastje, we
drinken een glas. Zwijgend kijken we naar de leistenen

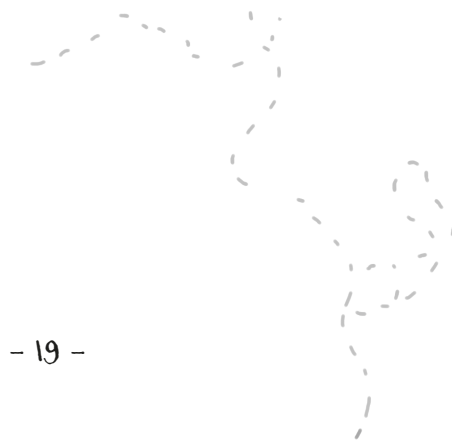

daken en de loodgrijze kerktoren van het dorpje in de vallei. Erboven is de lucht strakblauw. Dichterbij scheren vogeltjes kwetterend over het veld. We horen bijen zoe-men en het ruisen van de boomkruinen, en in de verte ratelt een landbouwmachine. Verder is het stil. We zien niemand. Er rijdt niemand voorbij. 'Ik voel me helemaal rustig worden,' hoor ik Berry naast me zeggen.

Later, we zijn dan alweer honderd kilometer verderop, lees ik op internet: 'Celles is een van de mooiste dorpjes van Wallonië. Een juweel, verscholen in de heuvels. Ontdek zijn kasteel, zijn Romaanse kerk, fontein en kwaliteits-restaurants!'

Dat hebben we dus allemaal gemist, schiet het door me heen. Maar gek genoeg voelt het niet alsof we iets gemist hebben.

Waslijnen

Onze eerste overnachtingsplek ligt net boven de Champagnestreek bij een middeleeuws stadje. In de app wordt die door andere reizigers jubelend omschreven: 'Prachtige ligging aan een riviertje, restaurantjes op loopafstand en met zicht op oude stenen brug en stadsmuur.' Iedereen geeft deze plek vijf sterren. Er is een wc-unit, een kraan met drinkwater – belangrijk in het buitenland – en het verblijf is er ook nog eens gratis. Dat laatste lijkt me een aanbeveling.

Niet dat ik per se goedkoop uit wil zijn. Wat ik vooral wil is de bus kunnen neerzetten op een plaats die ons aanstaat en húp, meteen genieten. En dus niet eerst moeten inchecken om vervolgens over de halve camping te worden geleid naar de enige vrije plek, waar misschien wel niets aan vinden. Vrijheid, blijheid, dat zoeken we.

Hier en daar zie ik ondergoed en geruite overhemden vrolijk aan een waslijn wapperen.

